

עא ע"ב. ידיעת החטא מחלקת

בקרוב חטאת ישנם שלושה דינים בסיסים: א. חטא בשוגג ונודע לו שחטא, חייב להקריב קורבן חטאת. ואם חטא בשגגה באותה עבירה בשנית – חייב להביא קורבן נוסף. ב. חטא באותה עבירה בשגגה מספר פעמים בהעלם אחד (לא נודע לו בין מעשה העבירה למעשה העבירה שעשה עבירה) – חייב קורבן אחד על כל העבירות. ג. חטא באותה עבירה בשגגה מספר פעמים בהעלם אחד, ולאחר מכן נודע לו שהמעשה הראשון שעשה (או כל אחת משאר העבירות שעשה) היה עבירה – ולכפרתו הפריש קורבן והקריבו, כאשר יוודע לו על שאר המעשים שעשה שהיו אלו עבירות – יתחייב קורבן נוסף (ולא מועיל לו למפרע שעשה את כל העבירות בהעלם אחד, שיתכפרו לו כולן באותו קורבן שהקריב).

האמוראים בברייתא חלקו בדין נוסף: חטא באותה עבירה בשגגה מספר פעמים בהעלם אחד, ונודע לו שאחד מן המעשים שעשה הינו עבירה – האם עצם הידיעה נחשבת כבר שהקריב קורבן ודינו כדין ג (וחייב קורבן נוסף על שאר העבירות), או הידיעה איננה מחלקת ועדיין נחשבים כל העבירות כהעלם אחד ודינו כדין ב.

	"על חטאתו" - חייב מספר קורבנות	"מחטאתו" - חייב קורבן אחד
הפסוקים	"וְהֵבִיא קֶרְבָּנוֹ שְׁעִירַת עִזִּים תְּמִימָה זָקָבָה עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא" (ויקרא ד, כח) - מביא קורבן על כל חטאת וחטאת.	"וְכִפֹּר עֲלָיו הִפְתָּן מִחֲטָאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ" (ויקרא ד, כו) - אפילו הביא קורבן על מקצת חטאו נסלח לו כל העבירות.
רבי יוחנן	אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד, ונודע לו על הראשון ואח"כ נודע לו על השני - ידיעה מחלקת וחייב כל קורבן בנפרד.	אכל חלב כזית וחצי ונודע לו על כזית בלבד שהוא חלב, ואכל עוד חצי כזית בהעלם של החצי הראשון (שני החצאים בהעלם אחד) - הקורבן של הכזית מכפר על הכזית וחצי שאכל (למרות שלא הייתה ידיעה ביחד של הכזית והחצי כזית. למעשה, כפרת חלק מהחטא מכפרת את כל העבירה שעשה) ושני החצאי כזית אינם מצטרפים לעבירה.
ריש לקיש	אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד, ונודע לו על הראשון והקריב את חטאתו, ואח"כ נודע לו על השני - חייב על השני קורבן בנפרד, שאין מועיל כפרה למפרע.	אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד, ונודע לו על הראשון ואח"כ נודע לו על השני - ידיעה אינה מחלקת וחייב קורבן אחד על שתי העבירות.

באיזה רגע נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש האם הוא מחלק לחיוב קורבן נוסף: הידיעה? הפרשת הקורבן? או שניהם?

רבינא לרב אשי

	הידיעה (נודע על החטא השני, לאחר ידיעת החטא הראשון)	ההפרשה (נודע על החטא השני, לאחר הפרשת הקורבן על החטא הראשון)	ההקרבה (נודע על החטא השני, לאחר הקרבת הקורבן על החטא הראשון)
אפשרות א	ר"י: מחלקת (חייב קורבן נוסף). ר"ש: לא מחלקת (חייב קורבן אחד).	לכו"ע: מחלקת (חייב קורבן נוסף).	לכו"ע: מחלקת (חייב קורבן נוסף).
אפשרות ב	לכו"ע: לא מחלקת (חייב קורבן אחד).	ר"י: מחלקת (חייב קורבן נוסף). ר"ש: לא מחלקת (חייב קורבן אחד).	לכו"ע: מחלקת (חייב קורבן נוסף).
אפשרות ג	ר"י: מחלקת (חייב קורבן נוסף). ר"ש: לא מחלקת (חייב קורבן אחד).	ר"י: מחלקת (חייב קורבן נוסף). ר"ש: לא מחלקת (חייב קורבן אחד).	לכו"ע: מחלקת (חייב קורבן נוסף).

ודאי שהאפשרות השלישית נכונה, נחלקו גם כשנודע לאחר ידיעה וגם לאחר הפרשה. שאלמלא בן (ואפשרות א/ב היו נכונות) יכולנו לתרץ באופן אחר את הפסוקים (דעת רבי יוחנן וריש לקיש בטבלה 1), ומכך שלא עשינו זאת – קמ"ל שאלו אינן אפשרויות.

רב אשי לרבינא

	"על חטאתו" - חייב מספר קורבנות	"מחטאתו" - חייב קורבן אחד
הו"א לתרץ	הפסוק מדבר על שנודע לו לאחר הפרשה, ומודה ריש לקיש שההפרשה מחלקת (אפשרות א. ולכן חייב קורבן נוסף)	הפסוק מדבר על שנודע לו על החטא השני לאחר שנודע לו על החטא הראשון, ומודה רבי יוחנן שידיעה אינה מחלקת (אפשרות ב. ולכן כל הקורבנות היו בהעלם אחד וחייב רק קורבן אחד).

מכך שלא תירצנו (בטבלה 1) באחת מן האפשרויות (מטבלה 2) את דעת רבי יוחנן וריש לקיש – אינה בהכרח דחיית האפשרויות. שייתכן שמסדרי הגמרא הסתפקו כיצד בדיוק נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש (ולא הכריעו כאחת מן האפשרויות) ולכן תירצו באופן אחר את הפסוקים.

רבינא לרב אשי

	"על חטאתו" - חייב מספר קורבנות	"מחטאתו" - חייב קורבן אחד
אם תרצה לומר	אף לר"ש חייב קורבן נוסף: את"ל המח' כאפשרות א - נודע לו לאחר הפרשה, את"ל המח' כאפשרות ב - נודע לו לאחר הקרבה.	אף לר"י חייב קורבן אחד: את"ל המח' כאפשרות א - מדובר באי הצטרפות כזית ומחצה לחצי כזית (כ"ל). את"ל המח' כאפשרות ב - ומודה רבי יוחנן שידיעה אינה מחלקת.